

ЮРІЙ ВИННИЧУК

Харків
«ФОЛІО»
2017

ЗМІСТ

КОМСОМОЛЬСЬКА ЮНІСТЬ

Цей козел Домбровський	6
Мій друг Вінграновський	13
Привіт із Югославії	18
У пошуках легкого хліба	34
Графоманія виліковується	52
Велике плавання	56
Діти кукурудзи	58
Шкарпеткова соната	61

ПРИГОДИ НОВІТНЬОГО

ШВЕЙКА	67
------------------	----

КАКТУС, КРОЛИК, ЧЕМОДАН

І ВСІ, ВСІ, ВСІ	
Богема 1970-х	88
Будики	93
Ціп'як, або ж солітер	95
Транс	96
Два гарні хлопці у пошуках праці	97
Літо з Генералом	102
Марево	110
Бенкет хижаків	112
Сад п'яних вишень	115

ЧУБАЙРОН

Заспів	122
Чубай у ролі Воробйова	126
Панночки з Майорівки	128
Грицько на Кульпаркові	135
Грицькові фантазії	136
Жарти Чубая	138
Маленька радість	139
Ансамбль баняка і унітаза	140
Стадіон	141
Чубай і євреї	143

Спільні смаки	145
Облом	146
Очманіння	147
Мальва Ланда	148
Гриць і його музи	151
Смерть	156

ГРУШІ В ТІСТІ

Кохання з-під знаку КГБ	160
Кохання на тлі духів	164
Сеанс гострого сексу	168
Чотири місяці	176
Та, що озирнулася	178
Груші в тісті	180
Панна осіннього листя	187

СТРИЙКО ЗЕНЬО

Ще один гарний день	198
Наречена з Тюмені	213

ОДИН ДЕНЬ ПРОЙДИСВІТА

Трамвай нездійснених бажань	222
Один день із життя пройдисвіта	228
На лінії вогню	234

МАНДРИ

Поліція Америки мене береже	240
Білим тут не місце	246
Подорож на край ночі	249

ПОРИ РОКУ

Мрії	260
Захер Мазох і я	265
Пори року	269
Моя остання територія	274
Мистецтво споювання панни	278

ЦЕЙ КОЗЕЛ ДОМБРОВСЬКИЙ

У 1969 — 1973-му я навчався в Івано-Франківському педагогічному інституті на українській філології. Тепер це вже Прикарпатський університет. Той самий, який прославився на весь світ тим, що в його стінах навчається найкращий у світі яйцеметач.

Але у ті дрімучі часи ми навіть не мріяли про щось подібне. Які яйця? Тут би вже пришили український буржуазний націоналізм і відправили до білих ведмедів. Але було дещо й спільне і з теперішнім студентським життям. Нас теж організовано збирали на демонстрації, вручали транспаранти, прапори і плакати, які ми під розписку брали і здавали. Інша справа, що за це нам нічого не платили.

В інституті я потрапив у нове для мене середовище. Майже всі студенти мого факультету походили з надовколишніх сіл чи районних містечок, і рідко хто поступив відразу після школи, як я. Більшість були старшими за мене на кілька років. Все це пояснювалося тодішньою політикою уряду і партії — надавати перевагу абітурієнтам із села. Особливо це стосувалося педагогічних закладів, бо село найбільше потерпало на нестачу вчителів. Однак розрахунок на те, що селяшки тільки й мріють, аби повернутися назад у село, рідко себе виправдовував, кожна з них намагалася різними способами уникнути цього щастя і вже буквально з першого курсу кидалася відвідувати танці в очікуванні серйозних пропозицій.

Тоді власне й народився жарт про студенток педінституту. Перший курс: нікому, нікому, нікому. Другий: тільки одному, одному, одному. Третій: всім, всім, всім. Четвертий: кому? кому? кому?

Ще перед початком навчання відбулися комсомольські збори інституту, і я раптом із жахом почув, як пролунало моє прізвище у списку тих достойників, яких вибрали до інститутського комітету комсомолу. Я ніколи себе жодним чином не проявив як ком-

сомалець, навіть значка не мав. А тут така честь! Відмовитися було неможливо. З подивом я стежив, як дружно голосує зала за список комітетників, частина яких щойно тільки вступили до інституту і були нікому невідомі. Я не знав, чи тішитися, чи сумувати, бо й гадки не мав, що б це для мене могло означати.

Та ось розпочалося навчання і збирає нас, членів комітету, секретар комітету комсомолу Домбровський. Чоловік тупий і безпросвітній, якому доручили в інституті читати естетику. Ці лекції, пробулькані з машинопису, вражали своєю нудотою. Поза паперами Домбровський не годен був зліпити жодної путньої думки.

І ось на цих зборах я врешті дізнаюся, яке нещастя звалилося мені на голову. Виявляється, кожен член комітету крім свого почесного звання має ще й обов'язки. Зокрема мені доручено збирати дані про успішність на всіх факультетах. Яким чином?

— Дуже просто, — пояснив товариш Домбровський. — Кожен факультет має свого секретаря комсомолу, який повинен зібрати дані про успішність у секретарів груп.

Мені досить лише підійти до секретаря факультету і взяти ці дані. Що може бути простіше? Я полегшено зітхнув. Наступного дня я мирно почалапав на історичний факультет і став шукати комсорга Раю. Знайшов. То була дівчиця років двадцяти п'яти, вища за мене і з далеко не комсомольським бюстом. На її одухотвореному комсомольською звитягою обличчі красувався щедрий шар рожевої пудри парфумової фабрики «Красная Звезда» за тридцять копійок. Запах пудри бив у ніс разом із перегаром. Зі всього видно, вчора у неї був тяжкий день. Принаймні я тричі мусив пояснювати, що саме потребує.

— Хто сказав? — поцікавилася вона.

— Домбровський.

— Цей козел? Пошли його на фік. Не мала я роботи бігати по групах і збирати всяку ерунду.

— Тоді що робити?

— Пацан! Тебе учити треба? Пішли.

Вона рішучим кроком рушила по коридору, а я слухняно потюпав за її монументальною фігурою. Мої очі зацікавлено випасали її сідницю, яка грайливо подригувала при кожному крокові, мовби там щось переливалося з однієї половинки в другу і навпа-

ки. Ми вийшли з інституту на вулицю і рушили в напрямку центру. Я здивувався:

— Е, куди ви мене ведете? Ми вспіємо на пару?

— Яка пара? Ми виконуємо державної ваги завдання: збираємо дані про успішність. Так і поясниш.

Я змирився. Незабаром ми опинилися у кафе-столовій, яку в народі називали «Бомбей». Зараз тут було не завізно, а от вечорами у просторій залі заправлялися і робітники й інтелігенти. «Біоміцин», як називали біле міцне, портвейни, пиво і жахливе червоне міцне вино «Сонцедар» — гидкішого пійла природа ще не створила і, думаю, вже не створить, — складали найпопулярніше пияцьке меню. На закуску були вінегрет, ковбаса, драглі, катлети з м'яса і хліба та інші не менш вишукані страви.

Я з цікавістю роззирався надовкола, бо ніколи ще у подібних закладах не бував. Ми наблизилась до буфету і Рая сказала:

— Два по двісті біоміцину. — Потім зміряла мене таким поглядом, наче збиралася замовити мені костюм, й додала: — І канфети.

Мої стосунки з алкоголем на ту пору були дуже несміливі і нечасті. Склянки вина мені вистачало на цілу забаву. Правда, на випускному вечорі в школі я, щоб не відрізнитися від інших, вилляв у себе цілу склянку горілки одним махом. І нічого. Та більше ніколи не мав бажання повторити цей подвиг, а при самій згадці про нього відчуваю спазми у шлунку.

Ми сіли за столик і цокнулись. Рая перехилила відразу півсклянки, я відпив ковток.

— Пиши, — сказала Рая, кивнувши на мій зошит, і стала з пам'яті диктувати дані про успішність кожної з груп.

Я не вірив своїм вухам. Феноменальна пам'ять! І це після вчорашньої п'янки. За лічені хвилини я вже мав усю панораму.

— Та-ак, — сказала Рая, — з історичним факультетом закінчили. — Математичний. Курс перший, група перша. П'ятірок...

— Стоп, — сказав я. — Ви маєте дані і з математичного?

— Пацан. Я маю дані зі всіх факультетів. Пишеш?

— А це точні дані? — не вірив я своїм вухам.

— А на фік тобі точні дані? Для козла Домбровського? Йому й цих достатньо.

— Тобто ви усе виссали з пальця?